

Vedec z Košíc okúsil pri výskume drsné podmienky Antarktídy. Silný vietor ženie teploty prudko nadol 2

Online, spravdy.pravda.sk, 18. 3. 2026, 7:15

Vláda súhlasí s odmietnutím IHR 3

Tlač, Zdravotnícke noviny, 19. 3. 2026

Vedec z Košíc okúsil pri výskume drsné podmienky Antarktídy. Silný vietor ženie teploty prudko nadol

📅 18. 3. 2026, 7:15, Zdroj: spravy.pravda.sk , Vydavateľ: OUR MEDIA SR a. s., Autor: Boris Macko, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika

Dosah: 92 600 GRP: 2,06 OTS: 0,02 AVE: 1009 EUR

Vedec z Košíc okúsil pri výskume drsné podmienky Antarktídy. Silný vietor ženie teploty prudko nadol

Na zaľadnený kontinent sa hocikto nedostane. Väčšinou len polárnici, či vedci. Patrí medzi nich aj Košičan, ktorý sa tam vypravil len nedávno. Zavial ho tam výskum.

Foto: Boris Macko , Michal Goga

V nehostinných podmienkach Antarktídy je výskum náročný, vedcov však málo prebádaný kontinent láka. Michal Goga je členom českej expedície.

mReportér: Polárna žiara na Islande

Video

Polárna žiara na Islande. / Zdroj: TV Pravda

Slovenská veda má svoje ďalšie zastúpenie v elitnom medzinárodnom výskume. Členom vedeckej expedície Antarktída 2026 je doc. RNDr. Michal Goga, PhD., vedec reprezentujúci **Univerzitu Pavla Jozefa Šafárika (UPJŠ)** v Košiciach, jej Technologický a inovačný park (TIP-UPJŠ) a mesto Košice. Cieľom expedície je systematický monitoring klimatických zmien na najchladnejšom kontinente našej planéty.

Osemnásťčlenná vedecká výprava, zastúpená nielen vedcami a vedkyňami, ale aj technickými pracovníkmi, pod krídlami Masarykovej univerzity v Brne (MUNI) pokračuje v systematickom monitoringu klimatických zmien, stavu ľadovcov či permafrostu, ako aj vo výskume nižších rastlín.

Neoddeliteľnou súčasťou misie sú technické úlohy v rámci projektu Telegrafia – Warning Systems, predovšetkým kontrola, údržba a zabezpečenie chodu Českej vedeckej stanice Johanna Gregora Mendela, ktorá sa nachádza na Ostrove Jamesa Rossa. Ide o jednu z najrýchlejších sa meniacich oblastí Antarktídy.

Foto: Boris Macko, Michal Goga

Ľadoborec Almirante Viel pred nalodením z Ostrova kráľa Juraja V nehostinných podmienkach Antarktídy je výskum náročný, vedcov však málo prebádaný kontinent láka. Na miesto ich dopravil čílsky ľadoborec.

Blízko Antarktického polostrova prebieha intenzívne otepľovanie, roztápanie ľadovcov a premeny ekosystému. Táto oblasť preto predstavuje ideálne podmienky na terénny výskum v oblastiach klimatických zmien, ekológie, glaciológie a geológie. Vo výskumnom tíme majú zastúpenie klimatológovia, glaciológovia, biológovia rastlín, mikrobiológovia, geológovia aj ekológovia.

Nehostinné podmienky

Česko-slovenská expedícia odštartovala svoju cestu ešte 16. januára 2026 z Brna a po absolvovaní trasy cez Viedeň, Madrid, Santiago de Chile a patagónske Punta Arenas čelila prvej veľkej skúške. Nepriaznivé podmienky v Južnom oceáne znemožnili okamžitý presun do cieľovej stanice.

Tím vedcov a vedkýň musel stráviť takmer dva týždne na Ostrove kráľa Juraja, kde sa ich prechodným domovom stala čílska základňa Presidente Eduardo Frei Montalva. „Doleteli sme šťastlivo v noci do Punta Arenas. Let bol extrémne náročný. Následne naša cesta pokračovala na Ostrov kráľa Juraja. Na základňu na Ostrove Jamesa Rossa sa zatiaľ nevieme dostať kvôli ľadovým podmienkam – more a miesto na vylodenie sú ešte zamrznuté,“ opísal Goga situáciu vo svojej prvej správe z terénu.

Na Ostrove kráľa Juraja sa dynamicky menia poveternostné podmienky, ktoré vytvárajú nehostinné prostredie. Priemerná rýchlosť vetra dosahuje 30 – 50 km/h. Teploty sa pohybujú v rozmedzí –2 až +5 stupňov Celzia. Práve silné nárazy vetra výrazne obmedzovali pohyb tímu v teréne.

„Funguje tu farebný systém – červená znamená prísny zákaz vychádzania, oranžová povoľuje výnimky a zelená znamená povolený pohyb, avšak vždy v minimálne dvoj- až tročlenných skupinách a s vysielačkou, aby sme ostali v kontakte s domovskou stanicou. Keď nemôžeme vychádzať von, venujeme sa spracovaniu dát, písaniu odborných textov, príprave projektov a štúdiu literatúry,“ priblížil situáciu košický vedec.

Foto: Boris Macko, Michal Goga

Antarkticky polostrov V nehostinných podmienkach Antarktídy je výskum náročný, vedcov však málo prebádaný kontinent láka.

V nehostinných podmienkach Antarktídy zohráva kľúčovú úlohu kvalitná výstroj a oblečenie, ktoré ochráni vedcov pred extrémnymi poveternostnými podmienkami, nízkymi teplotami či silným slnečným žiarením. Až po zlepšení logistickej situácie sa vedci 6. februára 2026 úspešne vylodili z čílskeho ľadoborca Almirante Viel na Ostrove Jamesa Rossa.

Košičan v Antarktíde

V nehostinných podmienkach Antarktídy je výskum náročný, vedcov však málo prebádaný kontinent láka. Košičan Michal Goga je členom českej expedície.

Fotogaléria 7 fotiek

+4

„Vedúci expedície Mgr. Peter Váczí, PhD., z Masarykovej univerzity v Brne hneď po vylodení rozdelil úlohy, aby sme stanicu Johanna Gregora Mendela čo najskôr uviedli do prevádzky. Na stanici si sami zabezpečujeme prípravu stravy v kuchyni, pranie, pomáhame technikom, robíme údržbu okolo stanice a množstvo ďalších každodenných aktivít. To všetko realizujeme popri samotnom výskume, ktorý má naplánovaný každý jeden z nás. Logistika a plánovanie musia fungovať. Jednota kolektívu a tímová práca vedie k úspechu,“ opísal Goga.

„Mínus päť stupňov v Antarktíde nie je to isté ako mínus päť v Európe. Antarktída nám každým dňom pripomína, aká silná dokáže byť príroda a že my sme len jej hosťami, ktorí musia rešpektovať jej podmienky,“ doplnil.

Antarktída ako živé laboratórium

Vedecké ciele misie sú zamerané na komplexné sledovanie stavu polárnych geo- a ekosystémov. Výskum docenta Michala Gogu je zameraný na antarktické biotopy, konkrétne na štúdium nižších rastlín – machov a lišajníkov. Tieto organizmy sú tzv. pioniermi, pretože osídľujú oblasti Antarktídy ako prvé a okrem iného slúžia ako citlivé indikátory environmentálnych zmien.

„Každý nájdený sporofyt je kľúčovým dôkazom úspešnej reprodukcie rastlín v extrémnom prostredí a poskytuje cenné informácie o ich adaptácii, prežívaní a stabilite lokálnych ekosystémov,“ vysvetľuje podrobnosti svojho výskumu.

Tím tiež monitoruje dynamiku zmien ľadovcov a permafrostu, vývoj odľadnených území, riečne a jazerné systémy a environmentálne procesy v extrémnych polárnych podmienkach. Aj samotná práca vedcov v teréne je limitovaná extrémnym počasím. Silný vietor spôsobuje, že reálna teplota $-5\text{ }^{\circ}\text{C}$ je pocitovo vnímaná ako mrazivých $-20\text{ }^{\circ}\text{C}$.

„Hoci nám čerstvý sneh a silný vietor často komplikujú prácu v teréne, vďaka skvelej tímovej spolupráci sa nám podarilo úspešne oživiť stanicu a rozbehnúť plánovaný výskum. Každá nájdená vzorka machu či lišajníka v tomto extrémnom prostredí je pre nás dôležitým kúskom skladačky v pochopení klimatických zmien. Pracujeme tu od rána do večera bez ohľadu na víkendy,“ uviedol v zatiaľ poslednej správe z Antarktídy Michal Goga. V najbližších dňoch členovia expedície plánujú vyraziť do terénu aj na dlhšie vzdialenosti, čo znamená, že niekoľko dní stravia v kempoch mimo stanice.

Docent Goga sa mohol zúčastniť expedície aj vďaka odbornému a inštitucionálnemu zázemiu Technologického a inovačného parku **UPJŠ** v Košiciach pod vedením jeho riaditeľa RNDr. Andreja Miroššaya, PhD. „Prepojenie základného výskumu s praktickými inováciami v podmienkach, kde priestor na improvizáciu prakticky neexistuje, posúva hranice ľudského poznania. Antarktický výskum je dôkazom, že kvalitná veda sa rodí tam, kde sa stretáva odbornosť, tímová spolupráca a rešpekt k prírode,“ uviedol Miroššay.

Autor: Boris Macko

Vláda súhlasí s odmietnutím IHR

19. 3. 2026, Zdroj: **Zdravotnícke noviny**, Strana: 3, Vydavateľ: **MAFRA Slovakia, a.s.**, Autor: **TASR**, Sentiment: **Neutrálny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika**
Dosah: 14 000 GRP: 0,31 OTS: 0,00 AVE: 1548 EUR

Vláda súhlasí s odmietnutím IHR

Rubrika: Zdravotníctvo

Rozhodnutie skritizovali aj Slovenská lekárska komora či Slovenská lekárska spoločnosť

Vláda súhlasí s odmietnutím revízie medzinárodných zdravotných predpisov (IHR) Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) z roku 2024. Uznesenie o odmietnutí predpisov predložil rezort zdravotníctva, ktorý argumentuje možnými pochybnosťami z ľudskoprávneho a

ústavnoprávneho hľadiska, opiera sa pritom o stanoviská viacerých právnických fakúlt slovenských univerzít.

„Boli zvažované alternatívne riešenia, pričom SR má štyri možnosti, a to notifikovať, čím revízia pre Slovenskú republiku automaticky nadobudne platnosť 19. septembra 2026, alebo notifikovať odmietnutie, výhradu alebo vyhlásenie na účel predĺženia vstupu IHR 2024 do platnosti o 12 mesiacov. Vzhľadom na pochybnosti z ľudskoprávneho a ústavnoprávneho hľadiska predkladá Ministerstvo zdravotníctva SR tento materiál s cieľom notifikovať odmietnutie,“ ozrejmil rezort.

Šaško: Medicínska časť nie je problém

„ Za oblasť zdravotníctva nebolo poukázané na žiadne riziká prijatia revízie, no vzhľadom na absenciu dohody medzi gestorom a spolugestormi požiadalo ministerstvo zdravotníctva Univerzitu Komenského v Bratislave, Univerzitu Mateja Bela v B a n s k e j Bystrici a **Univerzitu Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** o vypracovanie nezávislých odborných právnych stanovísk,“ vysvetlil rezort. To, že niektoré ustanovenia revízie vyvolávajú otázky z pohľadu suverenity štátu, právnej istoty či možných zásahov do základných práv občanov, uvádza najmä Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Minister zdravotníctva Kamil Šaško (Hlas-SD) tvrdí, že Slovensko neodmieta revíziu medzinárodných zdravotných predpisov, len pozdržuje pripojenie sa k nej, kým nebudú vyriešené identifikované právne medzery. „Chcem zdôrazniť, že medicínska časť nie je problém. Z právneho hľadiska sú tam určité otázky, ktoré pomenovali relevantné slovenské inštitúcie, ktoré, verím, že chceme všetci rešpektovať. To znamená, nič sa neodmieta, pozdržuje sa. Toto sa vyrieši, pristúpime,“ povedal Šaško s tým, že rovnaký prístup zvolili aj iné krajiny.

Opozičná kritika

Opozičné PS, KDH, Hnutie Slovensko i strana SaS v tejto súvislosti upozornili na riziká spojené s prípadným odmietnutím predpisov. „Medzinárodné zdravotné predpisy zabezpečujú výmenu informácií, epidemiologických dát a zdieľanie zdrojov. O toto všetko nás chce minister Šaško pripraviť. Len aby ustúpil vyčíňaniu konšpirátora Petra Kotlára,“ vyhlásil poslanec Národnej rady SR za PS Mgr. Oskar Dvořák. „Novelizácia týchto predpisov nie je o žiadnej strate suverenity, ale o elementárnej ochrane ľudí. Hovorí o včasnom varovaní pred novými hrozbami a o dôležitom spoločnom postupe pri zabezpečovaní ochranných pomôcok či očkovania. Ak tieto pravidlá Slovensko odmieta, v prípade ďalšej pandémie zostaneme izolovaní a nepripravení,“ podotkol poslanec za KDH Dr. med. Peter Stachura, MBA.

„V prípade vypuknutia globálnych zdravotných hrozieb budú naši zdravotníci izolovaní od najnovších dát a moderných postupov,“ varuje aj MUDr. Marek Krajčí (Hnutie Slovensko). „Ide o jasný ústupok Petrovi Kotlárovi (splnomocnenec vlády SR pre preverenie procesu riadenia a manažovania zdrojov počas pandémie COVID-19), dezinformátorom a ľuďom, ktorí spochybňujú vedecké poznatky. Takéto rozhodnutie zároveň oslabuje pozíciu Slovenska v medzinárodnom spoločenstve,“ uviedol MUDr. Tomáš Szalay, PhD., zo strany SaS.

Rozhodnutie odmietnuť predpisy WHO spoločne skritizovali aj Slovenská lekárska komora, Slovenská lekárska spoločnosť a Lekárska fakulta Univerzity Komenského v Bratislave. Kritiku vyjadrili tiež lekári z iniciatívy Lekári nahlas či Asociácia súkromných lekárov SR.

Uznesenie o odmietnutí predpisov predložil rezort zdravotníctva, ktorý argumentuje možnými pochybnosťami z ľudskoprávneho a ústavnoprávneho hľadiska

Foto: TASR

Nič sa neodmieta, pozdržuje sa. Toto sa vyrieši, pristúpime

Kamil Šaško

Autor: (tasr, red)